

Bøger uden ord

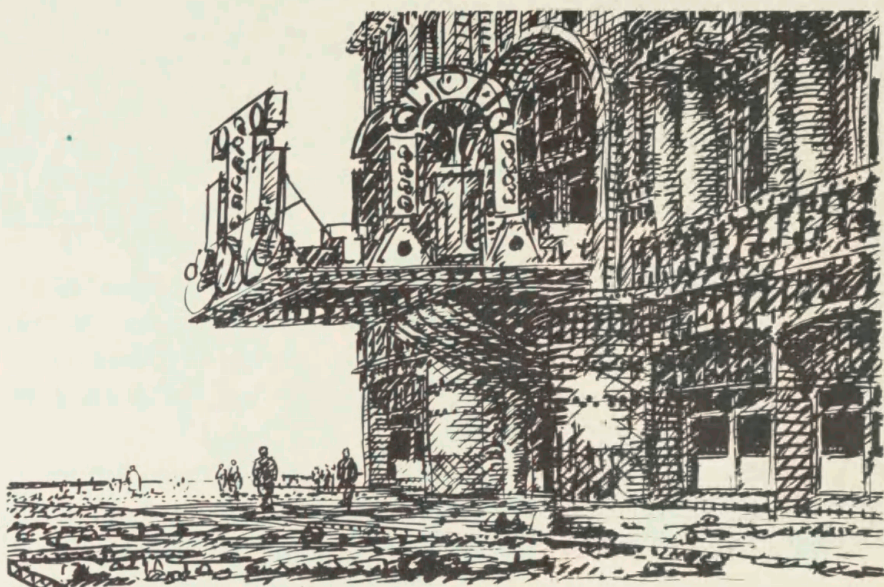
Palle Nielsen: Katalog.
Brøndums Forlag

I sin omtale af Matisse som bogillustrator anvender Albert Skira udtrykket 'peintre illustrateur' – direkte oversat: maler-illustrator. Betegnelsen angiver forskellen paa den *professionelle* illustrator og den, der som sit egentlige værk har en løbende fri billedkunstnerisk produktion.

Grafikeren Palle Nielsen repræsenterer en tredje kategori, hvor *værket* er billedserier. Egentlige illustrationsarbejder har Palle Nielsen kun udført i begrænset omfang. Billedserierne er tænkt og udarbejdet som bøger, der uden ord fortæller historier. Hovedvægten i Palle Nielsens arbejder er billedfortællinger som 'Den fortryllede by', 'Soldaten og barnet', 'Orfeus og Eurydike', 'Isola', 'Serien uden navn', og fra de senere år: 'Forsvindinger', 'Hekuba' og 'Katalog'.

De tidlige serier er bygget op som et forløb af monumentalt opbyggede linoleums- og træsnit. Serierne kan aflæses som fortællinger og samtidig kan snittene ses – side for side – som enkeltstaaende grafiske arbejder. Linoleumsserierne forsætter en lang tradition i højtryksbilledserier, i Dürers, den yngre Holbein's og, fra nyere tid, Masereel's fodspor. Snittene har en robust stempelkaraktér og et gennemkomponeret billedudtryk. Som direkte trykform tillader linoleumssnittet et stort antal originaltryk. I reproduktion er de sort/hvide flader let gengivelige uden særlige krav til papir eller trykketeknik.

I '*Nekropolis*' (1970) er højtrykket afløst af penseltegninger, usædvanligt smukt gengivet i lystryk. I '*Serien uden navn*' (1977) optræder Palle Nielsen som sin egen 'reproduktionsanstalt'. Serien bestaar af 12 penseltegninger 'skaaret i linoleum'. Betegningelsen angiver en sondring mellem den gennemkomponerede 'Stempelform' i fx. '*Orfeus og Eurydike*' (se s. 78) og

'Nekropolis' Penseletegninger, (320×207 mm), 1970.

tegningens mere spontane karakter. Forsøget, der er begrundet i et ønske om prisbillighed, er prisværdigt men vanskeligt. Til den spontane tegnings udtryk hører ogsaa detaillens stregkvalitet, og denne er vanskelig at bringe med over i en anden teknik.

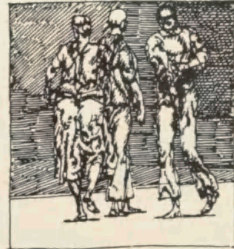
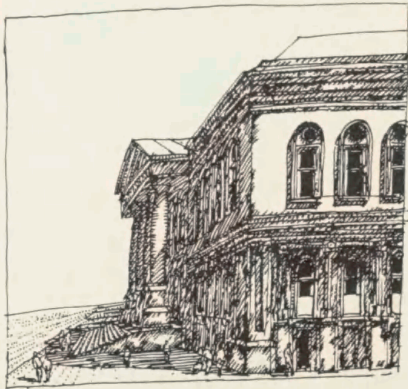
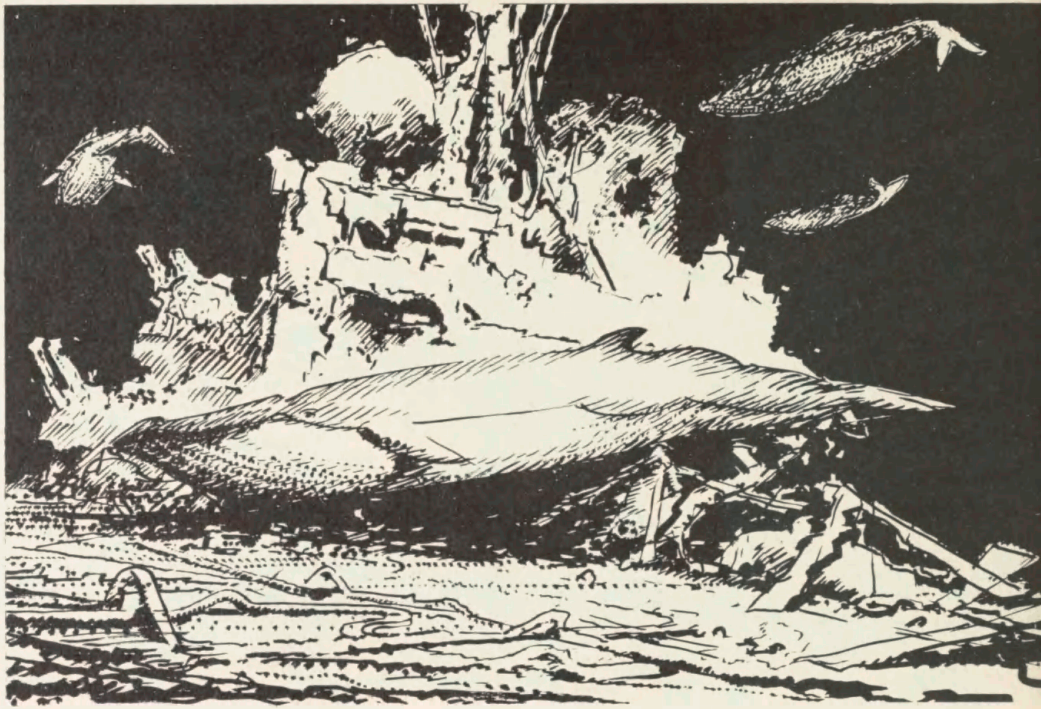
Ogsaa i de senere aars serier er den seje højtryksteknik afløst af pen- og penseletegninger, reproduceret og offsettrykt. Det gælder '*Forsvindinger*' og '*Hekuba*' (begge '82) og det sidste kæmpeværk '*Katalog*' fra 1983.

Et tilsyneladende paatrængende udtryksbehov har skudt den manuelt møjsommelige højtryksproces til side til fordel for et '*Katalog* spækket med en overdaadighed af tegninger i varierende størrelse og teknik. Bogen er altsaa uden den ensartethed, der følger af de tidligere bøgers materialevalg.

Der er heri – foruden eventuelle personlige motiver – en overensstemmelse med tidens nerve og indholdets presserende karakter. I '*Katalog*' er det tilsyneladende slægsskab med tegneserien aabenbart, i de hurtige serieforløb og fascinationen af epokens og elendighedens symboler.

To helsider fra 'Katalog' (348×230 mm), 1983.

Den tidligere tonemæssige homogenitet er afløst af springende størrelser, uensartet sideopbygning og af farveforskelle mellem penne- og penseltegninger. 'Færdige' tegninger afløses af fragmentariske notater. Herved tilsidesættes noget af de tidligere seriers 'klassiske' ro og erstattes af et vibrerende, mere rastløst udtryk, 'Katalog' faar herigennem en drejebogs karakter. Beskrivelsen af et scenarium med sideløbende handlingsforløb. Denne formmæssige aabenhed lukker maaske bedre op for beskuerens indlevelse og bearbejdning end de ældre seriers monumentale, mere afrundede udtryk.

Handlingen og budskabet er som en tilspidset fortsættelse af de tidligere seriers tema. I reportagens form skildres menneskenes rolle i en verden af massakrer og forfølgelser med en stadigt overhængende trussel om artens udslettelse. Glimtvis optræder glæden, livet, kvinden og barnet. Vores øjne er efterhaanden blindede fra den fotografiske reportage, den tegnede genkendelighed er rystende og bevægende.

Bogens pris er – dens overvældende størrelse taget i betragtning – ikke voldsom. Men for budskabets skyld kunne man drømme om at se noget af den ofte ørkesløst anvendte trykkerikapacitet, taget i anvendelse til trykning af 'Katalog' som avispapirsflyveblade – til udsendelse i alverden.

S. E.

Paa modstaaende side og paa s. 81 er gengivet sider fra 'Katalog', der viser det meget varierede udtryk i bogens tegninger og sidernes opbygning.

